

**MỘT SỐ THÁCH THỨC ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN KINH TẾ
THỊ TRƯỜNG Ở VIỆT NAM TỪ GÓC NHÌN QUẢN TRỊ CÔNG**

TS. Nguyễn Văn Đáng
Học viện CTQG Hồ Chí Minh

Kinh tế thị trường ở Việt Nam

- Đa dạng các hình thức sở hữu
- Kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo; kinh tế tư nhân là động lực quan trọng của nền kinh tế
- Quyền sở hữu, quyền tài sản, quyền tự do kinh doanh được pháp luật bảo vệ.
- Các chủ thể kinh tế bình đẳng trước pháp luật

Định hướng Xã hội chủ nghĩa

- Nền kinh tế được quản lý bởi nhà nước pháp quyền XHCN
- Mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh
- Quan hệ sở hữu, phương thức quản lý, quan hệ phân phối....nhằm giảm thiểu các khuyết tật của thị trường tự do.

Nguồn: ĐCS Việt Nam (2020) - Báo cáo 10 năm thực hiện cương lĩnh chính trị 2011. NXB Chính trị quốc gia sự thật.

Những vấn đề về thể chế và chính sách

- Mô hình tổ chức thể chế nhà nước?
- Mức độ, phạm vi, và hình thức can thiệp của nhà nước vào thị trường?
- Lợi ích công và chính sách?

Vai trò tiên quyết của việc hiện đại hóa mối quan hệ chính trị, hành chính, và chính sách trong việc phát triển kinh tế thị trường hiện đại!

Ba mô hình nhà nước

- Nhà nước quy tắc (Regulatory State): duy lý thị trường
- Nhà nước kiến tạo phát triển (Developmental State): duy lý kế hoạch
- Nhà nước theo quan điểm Marx - Lenin: phương tiện của giai cấp thống trị.

Bối cảnh phát triển kinh tế thị trường ở Việt Nam

Yếu tố truyền thống

- Truyền thống coi nhà nước là trung tâm
- Nhà nước là một thực thể thống nhất
- Không tách bạch rạch ròi giữa nhà nước và xã hội
- Không tách bạch rạch ròi giữa chính trị và hành chính
- Chính quyền và pháp luật chỉ là những công cụ của nhà nước

Bối cảnh phát triển kinh tế thị trường ở Việt nam

Thể chế chính trị - hành chính

- Hệ thống một Đảng cầm quyền
- Hệ thống Tam quyền phân công & phối hợp
- Chính trị gắn kết chặt chẽ với hành chính trong khu vực công
- Niềm tin rằng chế độ công hữu và sự can thiệp của nhà nước là cần thiết để thực hiện các mục tiêu xã hội chủ nghĩa.

Bối cảnh phát triển kinh tế thị trường ở Việt nam

Môi trường kinh tế

- Chính quyền kiểm soát những nguồn lực thiết yếu
- Có sự cạnh tranh thị trường đối với những nguồn lực hạn chế
- Có sự bảo đảm về điều kiện chính trị - hành chính
- Có nhiều yếu tố thúc đẩy hơn là các rào cản đối với hành vi trực lợi chính sách của cán bộ và nhân viên công quyền.

Bối cảnh phát triển kinh tế thị trường ở Việt nam

Thành công Đông Á

- Sự thần kỳ kinh tế Đông Á từ nửa sau thế kỷ 20 gắn với sự can thiệp của nhà nước: Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore, Trung Quốc...
- củng cố niềm tin vào vai trò của nhà nước, cho dù đến nay, mô hình nhà nước kiến tạo phát triển đã bộc lộ những giới hạn.

Nhận xét

▲ Những đặc điểm nêu trên đều khuyến khích sự can thiệp của nhà nước, tạo ra nhiều thách thức cho tự do kinh tế, và sự phát triển của nền kinh tế thị trường hiện đại ở Việt Nam.

Nhu cầu phát triển kinh tế thị trường hiện đại

- Thể chế kinh tế thị trường hiện đại thúc đẩy tăng trưởng kinh tế
- Chế độ công hữu tư liệu sản xuất và kinh tế nhà nước không nhất thiết giúp giải quyết các khuyết tật thị trường và bất bình đẳng xã hội.
- Thị trường hiện đại giúp giảm bớt căng thẳng/xung đột giữa các nhóm yếu thế với chính quyền.
- Cơ chế thị trường giúp giảm nguy cơ trục lợi chính sách (tham nhũng)

Một số định hướng đổi mới

- Hiện đại hóa hệ thống quản trị công: vai trò và mối quan hệ giữa Đảng – Nhà nước; Chính quyền, Doanh nghiệp, và người dân.
- Xử lý mối quan hệ giữa Chính trị, Hành chính, và Chính sách trong quy trình chính sách công.
- Hệ thống pháp luật hoàn chỉnh, bảo vệ tự do kinh tế
- Thể chế thị trường hoàn chỉnh